

ALBERTUS DE GROTE: MET EEN OPEN BLIK IN DE WERELD

Zondag 13 november 2016 – Dominicuskerk Utrecht- lezingen: Jacobus 3,13-18; Matteüs 13,44-52

TER OPENING

Gij die in liefde alles geschapen hebt
en niet laat varen het werk van uw handen,
geef ons de gave van de verwondering:
dat wij midden in dit aardse leven
vermoeden hoe Gij daarin aanwezig zijt
als het geheim van ons bestaan,
vandaag en tot in alle eeuwigheid.

OVERWEGING

Een schat in de akker, waarvoor je alles opgeeft. Zo begint vandaag het evangelie.
Waarom moeten we hier denken? Ik voor mij: aan Salomo pas koning geworden.
Hij mag een wens doen; God zal het hem geven, al is het nog zo kostbaar.
En wat staat bovenaan voor de jonge Salomo? Geen paleis, geen veroveringen,
maar *'een opmerkelijke geest', 'een hart dat hoort'* – de wijsheid uit de eerste lezing.
Wat hij vraagt is een open kijk op mensen en dingen,
niet vooringenomen, niet vanuit eigen belang, niemand naar de ogen ziend;
ieder het zijne gunnend, maar met oog voor samenhang, voor gemeenschap.
En zo ook stond de heilige Albertus in het leven, keek naar alles en allen:
met aandacht en groot respect, met een open blik zonder oordeel vooraf,
thuis in de boeken van grote denkers, en tegelijk dicht bij de gewone dingen.

Doctor universalis werd hij genoemd:
niet enkel omdat hij kennis had van alles wat maar te weten viel,
maar vooral omdat hij lette op de samenhang, op het geheel, de *universitas*.
Wetenschappen/technieken staan niet op zichzelf, vormen samen een universiteit.
Dat is heel actueel voor onze tijd, waarin ze los van elkaar dreigden te raken.
Zo heeft de techniek lang gezegd: *'Wat kan moet kunnen!'*
Nu klinkt ook daar de ethische vraag: *'Is de aarde, de mens ermee gediend?'*

Albertus was beschouwend en tegelijk heel praktisch, *contemplativus in actione*
Hij bewoog zich vrij en zonder kramp in heel onze aardse wereld:
niet enkel in de natuur met haar bomen, dieren en mineralen,
maar ook in de maatschappij met hoopvolle en bedenkelijke ontwikkelingen.
Goede en slechte vissen zitten door elkaar, zegt het evangelie van vandaag.
Je kunt ze nu niet van elkaar scheiden, net zo min als het onkruid van de tarwe.
Je kunt het ook positief zeggen: in deze wereld die niet zuiver is,
maar soms ronduit smerig, is God scheppend aanwezig, tóch, en aldoor.
Vanuit die inspiratie, die spiritualiteit, bewoog Albertus zich in onze samenleving
waar goed en kwaad door elkaar heen lopen, en ging hij niets uit de weg.
Als provinciaal gaf hij leiding aan zijn medebroeders-predikers,
als rijdende rechter bemiddelde hij tussen vorstbisschop en burgers van Keulen,
op reis observeerde hij aandachtig de hoe in de natuur gesteenten gevormd zijn,
en gaf raad aan boeren bij het telen van groente en het fokken van vee.

Het evangelie eindigt met *de huisbeheerder die oud én nieuw tevoorschijn* haalt
Voor Albertus waren dat het oude geloof, doorgegeven in schriftuur en sacrament,
én nieuwe werelden die open gingen – een nieuwe kijk op de wereld aangewaaid
via boeken van een heidense filosoof, vertaald door moslims in Spanje!
Voorheen was de geestelijke wereld van de ideeën de eigenlijke werkelijkheid
Op een schilderij wijst de filosoof Plato naar boven: daar moet je het zoeken.
Maar een ander, Aristoteles, wijst naar beneden: hier moeten we het vinden,
want al onze contacten lopen via het aards-stoffelijke: hart en hand, oog en oor.
Kijken naar de schepping wordt dan een weg naar God.

Abertus spreekt daarover verrassend nieuw en modern.

"Het is interessant te zien

hoe God door zijn wonderen zijn natuurwetten doorbreekt,

maar nog interessanter is het te onderzoeken

welke patronen God in zijn natuur heeft neergelegd."

God toont zich niet zozeer door spectaculair van buiten af in te grijpen,

maar – als het ware incognito – in het wonder dat in mensen en dingen zelf zit.

Heel de wereld is een wonder. Alles is wereld van God.

De genade, Gods werk in ons, veronderstelt de natuur;

zij doet het aardse niet teniet maar bouwt erop voort, zegt zijn leerling Thomas van Aquino.

Zo heeft God ons niet voor niets een verstand gegeven.
Geloof is geen verachting of verkrachting van het weten.
De zogenaamd duistere middeleeuwen denken hierover fris en modern;
Ze zeggen: *Credo ut intelligam* – ik geloof om te verstaan, om tot inzicht te komen.
Levend geloof sluit zich niet op in eeuwige waarheden,
maar staat in wisselwerking met het veranderende leven, is in ontwikkeling.
Geloven heeft kritische vragen nodig om volwassen te worden
en midden in het leven te staan.

VOORBEDEN

Bidden wij om vrede­stichters
in gebieden waar oorlog heerst,
om regerings­leiders die open staan
voor wat er leeft onder hun mensen.

Bidden wij voor allen
die zich bewegen in wetenschap en onderzoek
dat zij in hun gecon­centreerd en aanhoudend speuren
het welzijn van mens en aarde niet uit het oog verliezen

Bidden wij voor onze kerk:
dat zij bij alle beden­kelijke ontwikkelingen in de wereld
hoopvolle tekenen weet aan te wijzen
van Gods werkzaamheid onder ons.

Bidden wij voor ons en onze gemeenschap hier:
om een geloof dat in gesprek blijft met het leven
en kritische vragen in onszelf en in mensen om ons heen
niet uit de weg gaat

OVER DE GAVEN

Het zijn uw gaven, Heer,
waarin wij onszelf aanbieden aan U.
Aanvaard dit brood en deze beker
en vervul ze van uw leven:
uw zoon Jezus die zichzelf aan ons gegeven heeft
om verzoening te brengen waar verwijdering heerste,
en vrede te stichten die blijvend is,
vandaag en tot in eeuwigheid.

TER AFSLUITING

Goede God, wij danken U
voor de maaltijd die Gij ons bereidde.
Sterk ons met uw goede gaven
en laat ons met open geest en hart
in deze wereld aanwezig zijn,
vertrouwend dat Gij verborgen werkt
in wat wij tegen komen en in wat pogen.
Dat vragen wij U in naam van Hem
die zichzelf tot het uiterste toe
heeft gegeven aan onze wereld,
Jezus Messias, uw Zoon en onze Heer.

Jozef Essing o.p.